

Úvodem	13
1 Helénismus jako epocha	17
1.1 Společné otázky	17
Homérské eposy – nejznámější projevy řecké kultury . . .	18
Hledání společných základů	19
Symboly vítězství nad silami zla	20
Ochrana lidského života	21
Povaha kulturního doteku	21
Vědomé odlišení	22
Obraz světa	22
Etická norma	23
Touha po životě tváří v tvář smrti	24
Smysl života	26
1.2 Alexandrový plány a jeho konec	27
Světovláda	27
Program svornosti	30
Nová doba	30
Helénismus	31
Helénismus a klasické Řecko	31
Tříštění světovlády	32
Osobnost a dějiny	34
1.3 Města a kultura	35
Význam měst	35
Změny otrokářského řádu	38
Nová města – nové myšlenky	39
Vědomí osudovosti	39
Kulturní koexistence	41
1.4 Ráz kultury	42
Kritický hlas	42
Životní pocity	43
Podoby lidské naděje	45
Světobčanství	46

2	Politické a vojenské dění	48
2.1	Boj o dědictví	48
	Alexandrovo tažení	48
	Začátek bojů o nástupnictví	51
	Další boje a vznik okrajových států	53
2.2	Seleukovci	55
	Válka v helénistickém podání	55
	První exkurs do minulosti – o dějinách Mezopotámie	56
	Seleukos I. Nikátor	61
	Vpád Galatů	61
	Začátek syrských válek	63
	Antiochos III. Veliký	63
	Růst římské moci	66
	Antiochos IV. Epifanés	67
	Vnitřní rozpory	68
2.3	Ptolemaiovci	69
	Ptolemaios I. Sótér	69
	Druhý exkurs do minulosti – o dějinách Egypta	72
	Ptolemaiova strategie	73
	Další Ptolemaiovci	75
	Úpadek dynastie	77
	Kleopatra VII.	78
2.4	Konec říší diadochů	79
	Římské císařství	80
	Přetrvávající vlivy helénismu	81
3	Život a práce	83
3.1	Zemědělství	83
	Ráz zemědělství	84
	Technika zemědělské práce	86
	Vlastnické vztahy	87
	Změny života na vesnici	90
3.2	Otroci	92
	Postavení otroků a jejich práce	92

	Krise otrokářství	94
	Způsob propouštění z otroctví	96
3.3	Města, obchod a doprava	97
	Přitažlivost měst (srv. kap. 1.3)	98
	Městská kultura	100
	Spolky	100
	Hospodářství	101
	Doprava	102
	Prolínání kultur	104
3.4	Život rodiny ve zdraví i nemoci	104
	Božský zákon	106
	Úskalí rodinného života	107
	Potřeba zázemí	108
	Orákula	109
	Osudovost	110
	Rytmus života a měření času	111
	Nemoc	112
	Nadosobní síly	114
	Hranice života	117
3.5	Papyry	119
4	Helénistické instituce	122
4.1	Vojsko	122
	Význam armád	123
	Složení armád	124
	Funkce armády	125
	Římská převaha	126
4.2	Panovník	126
	Kult panovníka	127
	Panovníky podporované kultury	131
	Od božstev ke králům a od králů k božstvům	132
4.3	Daně	133
4.4	Gymnasia a řecký jazyk	134
	Řecká škola	135

Poslání gymnasia	137
Řečnictví	138
Cíl výchovy	139
Člověk mírou všeho	140
Gymnasia a helénizace	140
Charakter gymnasia	142
Řečtina jako světový jazyk	142
Odkaz gymnasií	144
4.5 Filosofické školy	146
Filosofie a mýtus	147
Charakter helénistické filosofie	149
Filosofie Epikúrova	150
Stoicismus	154
Filosofie ve společnosti	160
Platónovi nástupci	162
Aristotelovi žáci	164
Učitel a žák	164
Další helénistické filosofické školy	165
Theologie	168
4.6 Věda a umění	170
Múseion	170
Velká knihovna	173
Neužitečná věda?	177
Zájem o místní kultury	178
Královské knihovny	180
Poznámka o architektuře	180
5 O poezii a dramatu	185
5.1 Helénistický epos	185
Lidský cit	185
Helénistický epos	186
Kosmické jevy očima učence a básníka	188
Nové obzory	189
5.2 Obrazy ze života	190
Kultivovaná melancholie	191
Od společnosti k přírodě	193

	Hodnota člověka	195
	Prchavé obrázky	196
	Odlehčený realismus	197
	Malé formy	201
	Tvář člověka	203
5.3	Útěk ze společnosti	204
	Téměř kabaretní scénka	205
	Divadlo a život	208
	Touha po soukromí	209
	Literární hříčky	210
6	Z helénistické prózy	212
6.1	Skutečnost a fantazie	212
	Životopis – cesta k duchovnímu zázemí	212
	Dějepisectví – rekonstrukce minulosti	213
	Vyšší a nízký sloh	216
	Pragmatické dějepisectví	217
	Minulost a fantazie	219
	O slavných lidech s nadpřirozenými schopnostmi	221
	Příklad věcného životopisu	222
6.2	Člověk a čas	223
	Historie a mýtus	224
	Jednota světa v pohledu helénistického historika	225
	Pokrok a vývoj v pohledu historie	227
7	Antický román	229
7.1	Láska a dobrodružství	229
	Charakter antického románu	230
	Ohraničení literárního druhu	231
7.2	Čtení pro služby?	237
	Téma záchrany před smrtí	238
	Vznik románu a okruh jeho čtenářů	240
	Záměr románů	241
	Otázka ctnosti	245
7.3	Nesmrtelná Psyché	248

Nábožensko-filosofický podtext	249
Mysterijní pozadí?	252
Meze kultického výkladu antických románů	258
8 Lidé a bohové	264
8.1 Krize na Olympu	264
Aristofanova kritika olympských bohů	265
Helénistická božstva a příčiny jejich úspěchu	267
Jahve a tendence k monotheismu	270
Kybelé a Démétér	271
Dionýsos	272
Sarapis	273
Isis	276
Dea Syria, Adónis a Attis	279
Od koloběhu přírody k osobní naději	282
8.2 Mystéria	285
Oblast osobní volby	286
Sbližení s božstvem	288
Od země k nebi	290
Zasvěcení	292
Zaslíbení	293
8.3 Synkretismus (splývání božstev)	295
Spojování bohů	295
Jiné cesty k novému náboženství	299
Zázraky	300
8.4 Gnóse	303
Počátky gnóse	304
Gnóse jako hnutí	305
Gnóse a židovství	306
Hermetická gnóse	307
Téma člověk	307
Naděje pro člověka	308
Sofia – Moudrost	309
Mezi mýtem a filosofií	309
Sociální pozadí gnóse	310
Velké systémy a gnostický životní postoj	311

9	Hranice helénismu	313
9.1	Orient zvedá hlavu	313
	Vize budoucnosti	314
	Perspektiva za hranicemi dějin	316
	Drolení helénistických říší	318
	Konflikt s palestinskými Židy	319
	Dědictví hebrejské víry	322
9.2	„Nešťastná Štětěna“	326
	Nové nadnárodní společenství	327
	Kultura v přechodném období	328
	Exkurs o počátcích křesťanství	329
	Evangelium	329
	Církev	336
9.3	Řím	337
	Nástup nové velmoci	337
	Živé dědictví	338
	Chronologický přehled	341
	Seznam zkratk	347
	Literatura	351
	Rejstřík	365
	Seznam vyobrazení	377